

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне і практичне значення результатів дисертації Федоришина Ігоря Ярославовича на тему «Українські культурно-просвітницькі та молодіжні товариства Товмаччини в 1920–1930-х рр.», поданої на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 032 «Історія та археологія»

1. Актуальність теми дослідження і отриманих результатів. З відновленням у 1991 р. незалежності України, поряд з дослідженням національного історичного минулого, посилюється інтерес до вивчення мікроісторії, зокрема культурно-просвітницького та молодіжного рухів 1920–1930-х рр. Протягом цього періоду відновлено не лише стару, а й створено нову мережу культурно-просвітницьких і молодіжних організацій: «Просвіта», «Общество ім. М. Качковського», «Рідна школа», «Союз українок», «Сокіл», «Січ», «Пласт», «Луг», «Каменярі», «Орли – КАУМ». Саме ці товариства зуміли об'єднати в собі національно свідому частину українського суспільства, яке за два десятиліття викристалізувалося у реальну потугу, що впливала на розвиток української освіти, культури, фізичного виховання і навіть певною мірою на формування політичної думки в Східній Галичині. У лавах вище перелічених інституцій об'єднано здорово мислячу частину суспільства, яке за два десятиліття викристалізувалося у реальну потугу, котра впливала на розвиток української освіти, культури, фізичного виховання і навіть на формування політичної думки в Східній Галичині. У часи визвольних змагань 1914–1923 рр. і збройної боротьби 1930–1950-х рр. члени культурно-просвітницьких і молодіжних товариств стали фундаментом національного війська та напіввійськових формувань – легіону Українських січових стрільців (УСС), Української галицької армії (УГА), Української військової організації (УВО), Організації українських націоналістів (ОУН), Української повстанської армії (УПА), брали активну участь у створенні й будівництві Західно-Української Народної Республіки (ЗУНР) та її місцевих органів влади.

Актуальність дослідження полягає у необхідності висвітлення відновлення / становлення та функціонування українських культурно-просвітницьких та молодіжних товариств Товмаччини в 1920–1930-х рр., визначенні їх ролі, а також форм і методів роботи у досліджуваній період. Наукова робота дасть можливість по-новому поглянути на діяльність українських інституцій та оцінити її значення в культурно-освітньому та молодіжному рухах, оскільки в часи радянської окупації ця тема здебільшого знаходилась під забороною або ж піддавалась фальсифікації.

Також актуальністю дослідження діяльності українських культурно-просвітницьких та молодіжних товариств Товмаччини є необхідність розкриття особливостей функціонування цих інституцій на теренах повіту. Це, зі свого боку, дасть змогу співставити й порівняти роботу українських організацій з діяльністю аналогічних установ в інших повітах, а відтак сприятиме нагромадженню фактологічного матеріалу, який можна буде використати у дослідженнях локальної історії, краєзнавчих студіях тощо.

У цілому дослідження діяльності українських культурно-просвітницьких та молодіжних товариств на прикладі окремо взятого Товмацького повіту сприятиме цілісності підходів до вивчення історії діяльності українських організацій у 1920–1930-х рр.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертація виконана в рамках загальної наукової тем: «Центрально-Східна Європа: етнополітичні процеси, соціальні трансформації, міжнародні відносини» (номер державної реєстрації – 0112U003030) та «Історія Галичини нового і новітнього часу, історичне краєзнавство, музеєзнавство» (номер державної реєстрації – 0115U001560) кафедри історії України і методики викладання історії ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

3. Наукова новизна отриманих результатів полягає у тому, що в роботі *вперше*:

- зроблено спробу цілісно дослідити діяльність українських культурно-просвітницьких та молодіжних інституцій в межах Товмацького повіту як адміністративно-територіальної одиниці Станиславівського воєводства;

- здійснено джерелознавче дослідження маловідомих архівних документів та матеріалів тогочасної української періодики з вивчення українських товариств краю;

- подано велику кількість оригінального фактологічного матеріалу про практичну роботу осередків культурно-просвітницьких та молодіжних організацій Товмаччини.

удосконалено:

- знання про діяльність українських культурно-просвітницьких та молодіжних товариств краю в 1920–1930-х рр.;

- відомості про окремих відомих і малознаних діячів цих інституцій;

отримали подальший розвиток:

- вивчення окремих аспектів діяльності українських організацій Товмаччини;

- спростування твердження радянської історіографії про те, що українські культурно-просвітницькі та молодіжні товариства були суто націоналістичними й фашистськими, які обслуговували інтереси української і польської буржуазії та від них відверталися широкі маси населення;

- проведення синтетичних наукових досліджень діяльності українських товариств Покуття досліджуваного періоду.

4. Особистий внесок здобувача. Основні ідеї, наукові положення і теоретичні висновки дисертації сформульовані автором особисто. Напрацювання, що належать співавторам, у дисертації не використовуються.

5. Ступінь достовірності результатів дослідження. Обґрунтованість і достовірність одержаних дисертантом результатів забезпечена опрацюванням

ним численних неопублікованих архівних джерел, опублікованих збірників документів, матеріалів тогочасної газетної періодики, мемуарної літератури, наукових праць українських і зарубіжних (польських) авторів з досліджуваної проблематики, результатів власних публікацій автора, а також комплексне застосування методологічних принципів історизму, об'єктивності, діалектичного розвитку, системності, всебічності, послідовності, плюралізму, термінологічного принципу. У роботі застосовано загальнонаукові, спеціально-наукові та міждисциплінарні методи дослідження: аналізу і синтезу, сходження від абстрактного до конкретного, ретроспективний та метод моделювання; проблемно-хронологічний, порівняльно-історичний, історико-критичний, методи класифікації й типологізації, архівної й бібліографічної евристики, джерелознавчої критики, біографічного і просопографічний метод; метод контент-аналізу, статистичний, порівняльно-статистичний, порівняльно-соціологічний та порівняльно-типологічний методи. Підтвердженням обґрунтованості результатів дослідження є їх апробація на науково-практичних конференціях, публікація в наукових фахових виданнях.

6. Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що матеріали дисертації можуть бути застосовані у науково-дослідницькій (для підготовки ґрунтовних праць з історії України та історичного краєзнавства), навчальній (для підготовки підручників і науково-методичних посібників з історії українського культурно-просвітницького та молодіжного рухів), громадській (для відновлення або ж покращення діяльності чинних аналогічних товариств), виховній (для формування національно і державницько свідомої, морально здорової і фізично розвинутої української молоді), державній (для розробки державної програми підтримки українських освітніх, культурних та молодіжних організацій з метою залучення до їх лав великої кількості юнацтва та досягнення консолідації українського суспільства) роботах.

7. Повнота викладу матеріалів дисертації в опублікованих працях.

Основні результати дисертаційного дослідження викладено у восьми публікаціях, одна з яких у виданні, що входить до наукометричної бази Web of Science, три – у фахових наукових виданнях України категорії «Б», чотири – в інших фахових наукових виданнях України.

Список публікацій Федоришина І.Я. за темою дисертації

Стаття у виданні, що входить до наукометричної бази Web of Science

1. Fedoryshyn I., Korolko A. Activities of affiliates of the society «Ridna Shkola» («Native School») in Pokuttya (1900–1939): content and directions of work. *East European Historical Bulletin*. 2020. Issue 16. P. 141–154. URL: <http://eehb.dspu.edu.ua/issue/view/12804> Web of Science (особистий внесок здобувача 60 %).

Статті у фахових наукових виданнях України категорії «Б»

2. Fedoryshyn I., Korolko A. The activity of the society «Ridna Shkola» («Native School») in Tysmenytsia town (1906–1939). *Схід*. 2019. № 6 (164). С. 5–10. URL: <http://skhid.kubg.edu.ua/article/view/187847/187155> (особистий внесок здобувача 70 %).

3. Федоришин І. Діяльність осередків «Союзу українок» на Товмаччині (за матеріалами часописів «Жіноча доля», «Жіноча воля»). *Проблеми гуманітарних наук. Збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія Історія*. 2020. Випуск 3/45. С. 116–134. URL: <http://phh.dspu.edu.ua/article/view/203985>

4. Федоришин І. Діяльність філій і кружків «Союзу українок» на Товмаччині (1925–1939). *Науковий і культурно-просвітній краєзнавчий часопис «Галичина»*. 2020. Ч. 33. С. 112–125.

URL: <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/istgal/article/view/4639>

Статті в інших фахових наукових виданнях України

1. Федоришин І. «Діяльність осередків товариства «Луг» на Товмаччині (1926–1939 рр.)». *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Історичні науки*. 2019. Том 30 (69). № 3. С. 68–75.

2. Федоришин І. Діяльність товариства «Пласт» у м. Тисмениця (1923–1930 рр.). *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Історичні науки*. 2019. Том 30 (69). № 4. С. 98–105.

3. Федоришин І. Діяльність осередків товариства «Каменярі» на Товмаччині (1932–1939 рр.). *Гілея. Науковий вісник*. 2019. Вип. 148 (№ 9). Ч. 1. Історичні науки. С. 90–94.

4. Федоришин І. Діяльність осередків «Товариства імені Михайла Качковського» на Товмаччині (1920–1930-ті рр.). *Гілея. Науковий вісник*. 2020. Вип. 152 (№ 1). Ч. 1. Історичні науки. С. 71–74.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Федоришина Ігоря Ярославовича на тему «Українські культурно-просвітницькі та молодіжні товариства Товмаччини в 1920–1930-х рр.» є завершеним науковим дослідженням, виконаним дисертантом особисто, а отримані результати свідчать про достатній рівень наукової підготовки автора. Ним зроблено значний внесок у вирішення питань, які мають важливе значення для історичної науки та практики. Робота містить обґрунтовані й достовірні висновки і пропозиції. За змістом та оформленням вона відповідає встановленим вимогам.

Представлена дисертаційна робота відповідає спеціальності 032 «Історія та археологія» та вимогам п. 9, 10, 11 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167, Вимогам до оформлення дисертації, затвердженими наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 та напрямку наукового дослідження освітньо-наукової програ-

ми ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» зі спеціальності 032 «Історія та археологія».

Дисертація Федоришина Ігоря Ярославовича на тему «Українські культурно-просвітницькі та молодіжні товариства Товмаччини в 1920–1930-х рр.» рекомендується до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 032 «Історія та археологія».

Рецензенти:

Доктор історичних наук,
професор кафедри всесвітньої історії
ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника»

С.М. Борчук

Доктор історичних наук, професор,
завідувач кафедри історії України і мето-
дики викладання історії ДВНЗ «Прикар-
патський національний університет імені
Василя Стефаника»

І.Я. Райківський

24.03.2021 р.

